

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

BQ ./. riksåklagaren ang. tillstånd till prövning i hovrätt av mål om förseelse mot jaktlagen

(Göta hovrätts beslut den 20 december 2013 i mål nr B 2475-13)

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att inkomma med svarsskrivelse, särskilt angående prövningstillståndets omfattning i hovrätten.

Jag vill anföra följande

Min inställning

Jag motsätter mig inte att Högsta domstolen meddelar tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Bakgrund

Åtalet

BQ åtalades för att han den 31 januari 2013 vid färd med motorfordon på väg sammanstött med ett vildsvin och med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåtit att snarast möjligt anmäla detta till närmaste polismyndighet.

Tingsrättens dom

BQ vidgick de faktiska omständigheterna, men bestred ansvar för brott.

Åklagaren åberopade viss skriftlig bevisning.

Tingsrätten dömde BQ för förseelse mot jaktlagen till dagsböter 40 å 250 kr.

I domen uttalar tingsrätten bl.a. följande.

Det är i målet klarlagt att det skett en sammanstötning mellan BQs fordon och ett vildsvin kl. 22.30 den 31 januari 2013. Detta var han skyldig att snarast möjligt anmäla till polisen. Av utredningen framgår emellertid att han först kl. 11.42 den 1 februari 2013 gjort en polisanmälan.

Då det gått drygt 13 timmar mellan sammanstötningen och polisanmälan kan BQ inte anses ha anmält händelsen snarast möjligt. Det har varit i vart fall grovt oaktsamt av honom att under så lång tid underlåta att göra en anmälan. Vad BQ anfört om att han vid händelsen inte bedömt att det förelegat en anmälningsskyldighet fritar honom inte från ansvar. Gärningen är inte att

betrakta som ringa fall. Åtalet är således styrkt. Gärningen är att rubricera som förseelse mot jaktlagen.

Hovrättens beslut

BQ överklagade tingsrättens dom till hovrätten och yrkade att hovrätten skulle ogilla åtalet.

Som skäl för sitt överklagande anförde han bl.a. följande. Han visste att man är skyldig att anmäla till polisen, men trodde att detta bara gällde om djuret skadats. Anledningen till att han dagen därpå kontaktade polisen var att han gjorde bedömningen att myndigheterna troligen ville ha så korrekt statistik som möjligt beträffande viltolyckor och även incidenter som denna. Han har inte förfarit grovt oaktsamt. De inkomstuppgifter han lämnade vid tingsrätten var felaktiga. Hans inkomst för år 2012 var lägre än vad han tidigare uppgivit.

Hovrätten beslutade att inte meddela prövningstillstånd i skuldfrågan. Hovrätten meddelade prövningstillstånd såvitt avser frågan om påföljd.

Överklagandet

BQ har överklagat hovrättens beslut att inte meddela prövningstillstånd i skuldfrågan och yrkat att Högsta domstolen ska meddela tillstånd till målets prövning i hovrätten även i skuldfrågan.

Som grund för sitt överklagande har BQ anført bl.a. följande. Han har inte förfarit grovt oaktsamt. Han var vid tillfället övertygad om att anmälningsskyldigheten inte avsåg en incident av det slag han var inblandad i. Vid senare läsning av förordningen förstod han att det var rätt att anmäla händelsen. Dock borde förhållandet att ingen skada uppstått rättfärdiga den fördröjda anmälningstiden. Gärningen borde i vart fall bedömas som ringa.

Grunderna för min inställning

Aktuella bestämmelser i jaktlagen m.m.

Enligt 45 § första stycket 2 jaktlagen (1987:259) döms den till böter som med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 26 § första stycket 1, 2 eller 3 om gärningen inte är belagd med straff i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott. Enligt 45 § tredje stycket jaktlagen ska i ringa fall inte dömas till ansvar enligt denna paragraf.

I 26 § första stycket 3 jaktlagen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon.

Enligt 40 § första stycket jaktförordningen (1987:905) är, om ett vildsvin varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon, fordonets förare skyldig att snarast möjligt märka ut olycksplatsen och underrätta närmaste polismyndighet.

Anmälningsskyldigheten i fråga om sammanstötning mellan motorfordon och vilt ändrades genom bestämmelser som trädde i kraft den 1 januari 2010 (prop. 2008/09:191). Dessförinnan förelåg anmälningsskyldighet endast om viltet skadats eller dödats vid sammanstötningen.

Frågan om prövningstillstånd i hovrätt

Enligt 49 kap. 13 § första stycket rättegångsbalken krävs i brottmål prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva tingsrättens dom i brottmål om den tilltalade genom domen som enda påföljd dömts till böter eller frikänts från ansvar för brott för vilket det inte är föreskrivet svårare straff än fängelse i sex månader.

Enligt 49 kap. 14 § 3 rättegångsbalken ska prövningstillstånd meddelas bl.a. om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, s.k. prejudikatdispens.

Eftersom regeln i 49 kap. 14 § 3 rättegångsbalken är obligatorisk åvilar det hovrätterna ett visst ansvar för att på eget initiativ uppmärksamma om ett överklagat mål rymmer någon fråga av prejudikatintresse. Kraven för prejudikatdispens är lägre i hovrätt än i Högsta domstolen (se NJA 2009 N 65 och prop. 2004/05:131 s. 184).

Vid bedömningen av om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt ska hovrätten beakta behovet av prejudikatbildning i Högsta domstolen liksom hovrättens eget ansvar för rättsutvecklingen. Hovrätten har alltså ett eget ansvar för rättsutvecklingen. Det gäller inte bara i måltyper där hovrätten är sista instans utan ibland även där Högsta domstolen är sista instans. Det behöver inte röra sig om en rättsfråga som genom att besvaras ger ett omedelbart och entydigt bidrag till rättsbildningen. Hovrätternas rättspraxis utvecklas inte sällan genom att ett antal avgöranden på ett visst rättsområde bildar ett mönster till ledning för rättstillämpningen. En uppmärksam och generös tillämpning i hovrätterna av bestämmelsen om prejudikatdispens är en förutsättning för att Högsta domstolen ska få ett tillräckligt urval av mål för att kunna fullgöra sin prejudikatbildningsuppgift (se bl.a. prop. 2004/05:131 s. 173 samt NJA 2011 s. 782, NJA 2011 s. 843 och NJA 2012 s. 476 p. 4).

Målet gäller bl.a. frågorna om BQ varit grovt oaktsam och, om så varit fallet, huruvida den aktuella förseelsen är att bedöma som ringa.

Bestämmelsen i 45 § jaktlagen ändrades den 1 januari 1995 såvitt avser det subjektiva rekvisitet. Dessförinnan var även gärningar som var begångna av oaktsamhet, som inte är grov, straffbara. Enligt vad som uttalas i förarbetena tar den föreslagna inskränkningen sikte på de fall där den försumlige trots allt visat välvilja att följa regelsystemet men i något hänseende misslyckats härmed (prop. 1994/95:23 s. 67).

Bestämmelsen i 45 § tredje stycket jaktlagen tillkom på förslag av Lagrådet som ansåg att bagatellförseelser inte borde straffbeläggas (prop. 1986/87:58 s. 104).

I underrättspraxis har gärningar liknande den här aktuella bedömts ha begåtts uppsåtligen. Okunnighet eller villfarelse om vad lagen stadgar har bedömts som straffrättsvillfarelse som inte anses vara relevant för frågan om täckning med det subjektiva rekvisitet (i detta fall uppsåt eller grov oaktsamhet). Gärningen har bedömts som icke ringa. Påföljden har i ett par fall bestämts till penningböter pga. gärningens låga straffvärde. I mildrande riktning har beaktats att händelsen inte hade kommit till polisens kännedom om den tilltalade inte själv gjort anmälan därom. (Se bl.a. Göta hovrätts dom den 8 januari 2014 i mål B 2944-13, Svea hovrätts dom den 18 december 2013 i mål B 10114-13, Hovrättens för Västra Sverige dom den 15 november 2013 i mål B 3446-13 och Hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 2 september 2011 i mål B 2298-10.)

Ett stort antal förseelser mot jaktlagen bestående i att en förare har underlåtit att anmäla en viltolycka hanteras inom Åklagarmyndigheten och i domstolar varje år. Då såväl vägledande uttalanden i förarbeten som refererade avgöranden av högre rätt saknas vore det värdefullt att såväl frågorna om det subjektiva rekvisitet och huruvida brottet är ringa som frågan om påföljd belyses av högre rätt.

Mot denna bakgrund fanns, enligt min bedömning, skäl för hovrätten att meddela prövningstillstånd även i skuldfrågan. Jag motsätter mig därför inte att Högsta domstolen, efter att ha meddelat prövningstillstånd, meddelar tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Kerstin Skarp

Hedvig Trost

Kopia till:

Utvecklingscentrum Malmö

Åklagarkammaren i Växjö (AM-74741-13)